

# SÉNAT DE BELGIQUE

---

SESSION DE 2003-2004

---

10 DÉCEMBRE 2003

---

## **Proposition de loi portant modification de la loi organique des centres publics d'aide sociale**

(Déposée par M. Christian Brotcorne)

---

### DÉVELOPPEMENTS

---

Le 1<sup>er</sup> janvier 2004, cela fera quinze ans que la loi du 9 août 1988 portant modification de la loi communale, de la loi électorale communale, de la loi organique des centres publics d'aide sociale, de la loi provinciale, du Code électoral, de la loi organique des élections provinciales et de la loi organisant l'élection simultanée pour les chambres législatives et les conseils provinciaux, est entrée en vigueur. Cette loi du 9 août 1988 a fixé un régime spécial pour huit communes : Comines-Warneton, Fourons et les six communes de la périphérie bruxelloise.

Depuis 1988, la loi prévoit que, dans ces communes, les membres du conseil de l'aide sociale ainsi que les membres du bureau permanent ne sont plus choisis par les conseillers communaux après les élections, mais qu'ils sont désignés directement par l'assemblée des électeurs communaux selon le principe de la représentation proportionnelle. Selon son quotient électoral, chaque parti dispose d'un nombre de sièges directement attribués au conseil de l'aide sociale et au bureau permanent.

Il s'ensuit d'une part que le bureau permanent, dont la création est obligatoire dans les communes précitées, n'est plus nécessairement homogène. En effet, désormais, les membres du conseil de l'aide sociale sont directement désignés comme membres du

# BELGISCHE SENAAT

---

ZITTING 2003-2004

---

10 DECEMBER 2003

---

## **Wetsvoorstel houdende wijziging van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn**

(Ingediend door de heer Christian Brotcorne)

---

### TOELICHTING

---

Op 1 januari 2004 zal het vijftien jaar geleden zijn dat de wet van 9 augustus 1988 tot wijziging van de gemeentewet, de gemeentekieswet, de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de provinciewet, het Kieswetboek, de wet tot regeling van de provincieraadsverkiezingen en de wet tot regeling van de gelijktijdige parlements- en provincieraadsverkiezingen in werking is getreden. Die wet van 9 augustus 1998 stelde een bijzondere regeling in voor acht gemeenten : Komen-Waasten, Vieren en de zes gemeenten van de Brusselse rand.

Sinds 1988 bepaalt de wet dat in die gemeenten de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn alsmede de leden van het vast bureau niet langer na de verkiezingen door de gemeenteraadsleden worden verkozen, maar rechtstreeks worden aangewezen door de vergadering van de gemeenteraadskiezers, volgens het beginsel van de evenredige vertegenwoordiging. Elke partij krijgt, afhankelijk van haar kiesquotiënt, een aantal zetels die rechtstreeks in de raad voor maatschappelijk welzijn en in het vast bureau worden toegewezen.

Daaruit volgt enerzijds dat het vast bureau, dat verplicht moet worden opgericht in bovenvermelde gemeenten, niet langer homogeen hoeft te zijn. Voortaan worden de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn rechtstreeks als leden van het vast

bureau permanent indépendamment de la constitution d'une majorité politique.

D'autre part, les élections du conseil de l'aide sociale et de son bureau permanent étant séparées des élections communales, les résultats risquent de ne pas coïncider. Ainsi, l'on pourrait avoir des majorités multipartites différentes au sein du collège des bourgmestre et échevins et au sein du bureau permanent de l'aide sociale.

De plus, cette loi introduit l'obligation pour le bureau permanent de l'aide sociale de prendre ses décisions par consensus. L'ensemble de ces mesures revient donc à donner un droit de veto à tout membre du bureau permanent de l'aide sociale, même s'il appartient à la minorité non pas linguistique mais politique. En cas de blocage, une décision refusée pour défaut de consensus au sein du bureau permanent de l'aide sociale doit être remise en délibération au conseil de l'aide sociale. Ce système ralentit donc les travaux du bureau et est contraire à une gestion saine et efficace de l'intérêt communal.

L'objectif de cette loi dite de «pacification communautaire» était de protéger les minorités en leur accordant de droit une représentation au sein du bureau permanent du CPAS et en évitant leur minorisation au sein de celui-ci par le biais de la règle du consensus.

Si nous souscrivons à la philosophie de la loi lorsqu'elle aboutit effectivement à protéger la minorité, nous estimons qu'elle ne doit pas être appliquée lorsque ce n'est pas le cas, c'est-à-dire lorsque ce système aboutit à la constitution d'un bureau homogène sur le plan linguistique, car ses inconvénients sont réels.

Or, l'objectif de protection des minorités linguistiques, recherché par la loi, n'est pas atteint dans la commune de Comines-Warneton puisque aucun membre du bureau permanent de l'aide sociale du groupe linguistique minoritaire n'a été élu depuis 1988, pas plus qu'un conseiller de l'aide sociale. L'application de cette loi a abouti à ce qu'un bureau permanent de l'aide sociale tripartite ou bipartite francophone soit proclamé élu systématiquement alors que d'autres majorités politiques étaient possibles. Pire encore, la composition du bureau permanent impose également une composition bipartite ou tripartite dont le résultat ne reflète pas nécessairement, comme c'est le cas actuellement à Comines, celui de la «coalition» également imposée du collège échevinal.

Il est permis de se demander si le système tel qu'il fonctionne à Comines est bien compatible avec les exigences des articles 10 et 11 de la Constitution tels

bureau aangewezen, ongeacht de samenstelling van een politieke meerderheid.

Aangezien anderzijds de verkiezingen voor de raad voor maatschappelijk welzijn en voor zijn vast bureau los van de gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden, bestaat het risico dat de resultaten verschillen. Op die manier worden verschillende coalities in het college van burgemeester en schepenen en in het vast bureau voor maatschappelijk welzijn mogelijk.

Bovendien legt die wet het vast bureau voor maatschappelijk welzijn de verplichting op zijn beslissingen bij consensus te nemen. Die maatregelen in hun geheel komen er dus op neer dat elk lid van het vast bureau voor maatschappelijk welzijn vetorecht krijgt, zelfs wanneer het tot de politieke — en niet de taalkundige — minderheid behoort. Bij een impasse moet een beslissing die geweigerd is bij gebrek aan consensus in het vast bureau voor maatschappelijk welzijn, ter beraadslaging worden voorgelegd aan de raad voor maatschappelijk welzijn. Dat systeem vertraagt dus de werking van het bureau en is strijdig met een gezond en efficiënt management van het gemeentelijk belang.

Het doel van die zogenaamde «pacificatiewet» was de minderheden te beschermen door ze van rechtswege een vertegenwoordiging in het vast bureau van het OCMW toe te kennen en door via de consensusregel te voorkomen dat ze daar systematisch in een minderheidspositie zouden belanden.

We zijn het eens met de filosofie van de wet, wanneer die daadwerkelijk de minderheid beschermt, maar menen dat hij niet mag worden toegepast wanneer dat niet het geval is, dat wil zeggen wanneer het systeem leidt tot de vorming van een taalhomogeen bureau. De nadelen ervan zijn immers reëel.

Het doel van de wet, namelijk de bescherming van de taalminderheden, wordt in de gemeente Komen-Waasten echter niet bereikt, aangezien sinds 1988 geen enkel lid van de taalminderheid in het vast bureau voor maatschappelijk welzijn verkozen werd, en in de raad voor maatschappelijk welzijn evenmin. De toepassing van die wet heeft ertoe geleid dat systematisch een Franstalig vast bureau voor maatschappelijk welzijn bestaande uit drie of twee partijen verkozen werd verklaard, terwijl andere politieke minderheden mogelijk waren. Erger nog, de samenstelling van het vast bureau noopt ook tot de samenstelling van een coalitie met twee of drie partijen, die niet noodzakelijk de weerspiegeling is van de eveneens verplichte «coalitie» van het schepencollege, zoals dat nu in Komen het geval is.

Men kan zich afvragen of het systeem zoals het in Komen werkt wel verenigbaar is met de vereisten van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet is, zoals ze

qu'ils ont été interprétés par la Cour d'arbitrage dans son arrêt du 23 mai 1990.

En effet, selon la Cour d'arbitrage, l'objectif des auteurs de la loi, lorsqu'ils ont traité différemment les communes de Comines-Warneton, de Fourons, ainsi que les six communes de la périphérie bruxelloise, était «d'assurer la pacification communautaire», (...), «permettre une participation harmonieuse des majorités et minorités linguistiques à la gestion communale et à rencontrer certains souhaits des minorités linguistiques. » (B.9.1). Selon la Cour, «les dispositions de la loi se justifient par l'intention de sauvegarder l'intérêt public supérieur, pourvu que les mesures prises puissent être raisonnablement considérées comme n'étant pas disproportionnées à l'objectif général poursuivi par le législateur» (B.9.2).

Or, selon la Cour d'arbitrage, «l'objectif d'une association de la minorité linguistique à la gestion des intérêts locaux est rencontré par la loi de pacification, le recours à l'élection directe assurant avec une plus grande probabilité la participation d'élus appartenant à la minorité linguistique au sein du conseil» (B.12.2.).

En conséquence de quoi, la Cour d'arbitrage conclut que, «comme les dispositions ne sont pas disproportionnées par rapport à l'objectif général de la loi, il n'y a pas de violation des articles 10 et 11 de la Constitution».

Il est permis de douter que l'application du système à Comines est bien proportionnée à l'objectif poursuivi tel que défini par la Cour d'arbitrage, dès lors qu'il n'a jamais atteint cet objectif depuis que la loi est en vigueur.

Aussi, l'objectif de la présente proposition est de de n'appliquer le régime dérogatoire de l'élection directe des membres du bureau permanent de l'aide sociale que lorsque celui-ci aboutit effectivement à protéger la minorité linguistique.

door het Arbitragehof in zijn arrest van 23 mei 1990 werden geïnterpreteerd.

Volgens het Arbitragehof was de doelstelling van de auteurs van de wet, toen ze de gemeenten Komen-Waasten, Voeren en de zes gemeenten in de Brusselse rand een andere behandeling gaven «de pacificatie tussen de gemeenschappen te verzekeren», (...), «een harmonieuze deelneming van de taalmeerderheden en -minderheden aan het beheer van de gemeente toelaat en aan bepaalde wensen van taalminderheden tegemoetkomen» (B.9.1.). Volgens het Hof vinden de bepalingen van de wet «hun verantwoording in het nagestreefde doel — de beveiliging van een hoger openbaar belang —, in zoverre althans de genomen maatregelen redelijkerwijze kunnen worden aangezien als niet onevenredig met het door de wetgever nagestreefde doel» (B.9.2.).

Volgens het Arbitragehof «wordt tegemoet gekomen aan het streven naar het betrekken van de taalminderheid bij het beheer van de lokale belangen». De invoering van de rechtstreekse verkiezing maakt de deelneming van gekozenen van de taalminderheid in de raad waarschijnlijker (B.12.2.).

Bijgevolg besluit het Arbitragehof dat aangezien «de bepalingen niet onevenredig zijn met de algemene doelstelling van de wet», ze de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schenden.

Men kan betwijfelen of de toepassing van het systeem in Komen wel evenredig is met de doelstelling zoals ze door het Arbitragehof wordt gedefinieerd, aangezien het die doelstelling nooit heeft bereikt sinds de wet van kracht is.

Dit voorstel heeft derhalve tot doel de afwijkende regeling van rechtstreekse verkiezing van de leden van het vast bureau voor maatschappelijk welzijn slechts toe te passen wanneer ze werkelijk leidt tot een bescherming van de taalminderheid.

Christian BROTCORNE.

\*  
\* \*

\*  
\* \*

**PROPOSITION DE LOI****Article 1<sup>er</sup>**

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

**Art. 2**

Dans l'article 17bis, alinéa 1<sup>er</sup>, de la loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale, inséré par la loi du 9 août 1988, les mots «des communes de Comines-Warneton et» sont remplacés par les mots «de la commune».

**Art. 3**

Un nouvel article 17ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi organique :

«Art. 17ter — Pour la commune de Comines-Warneton, s'il ressort du résultat des élections communales qu'un représentant de la minorité linguistique a été élu, les membres du conseil de l'aide sociale sont élus conformément à l'article 17bis, alinéa 1<sup>er</sup>, dans les deux mois qui suivent l'élection.»

**Art. 4**

L'article 18ter de la même loi organique en devient l'article 18quater.

**Art. 5**

Un article 18ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi organique :

«Art. 18ter — Toutefois, l'article 18bis ne s'applique pour la commune de Comines-Warneton que lorsque le conseil de l'aide sociale a été élu en application de l'article 17ter.»

**Art. 6**

Un nouvel article 21ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi organique :

«Art. 21ter. — Toutefois, l'article 21bis ne s'applique pour la commune de Comines-Warneton que lorsque le conseil de l'aide sociale a été élu en application de l'article 17ter.»

**WETSVOORSTEL****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

**Art. 2**

In artikel 17bis, eerste lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoegd bij de wet van 9 augustus 1988, worden de woorden «van de gemeenten Komen-Waasten en» vervangen door de woorden «van de gemeente».

**Art. 3**

In dezelfde organieke wet wordt een nieuw artikel 17ter ingevoegd, luidende :

«Art. 17ter. — Indien voor de gemeente Komen-Waasten uit het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen blijkt dat een vertegenwoordiger van de taalminderheid werd verkozen, worden de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn binnen twee maanden na de verkiezingen verkozen overeenkomstig artikel 17bis, eerste lid.»

**Art. 4**

Artikel 18ter van dezelfde organieke wet wordt artikel 18quater.

**Art. 5**

In dezelfde organieke wet wordt een artikel 18ter ingevoegd, luidende :

«Art. 18ter. — Artikel 18bis wordt echter slechts toegepast voor de gemeente Komen-Waasten wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen met toepassing van artikel 17ter.»

**Art. 6**

In dezelfde organieke wet wordt een nieuw artikel 21ter ingevoegd, luidende :

«Art. 21ter. — Artikel 21bis wordt echter slechts toegepast voor de gemeente Komen-Waasten wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen met toepassing van artikel 17ter.»

## Art. 7

L'article 25bis de la même loi organique est complété par un alinéa 3, rédigé comme suit:

«Toutefois, l'article 25bis ne s'applique pour la commune de Comines-Warneton que lorsque le conseil de l'aide sociale a été élu en application de l'article 17ter.»

## Art. 8

Un nouvel article 27ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi organique:

«Art. 27ter. — Toutefois, l'article 27bis ne s'applique pour la commune de Comines-Warneton que lorsque le conseil de l'aide sociale a été élu en application de l'article 17ter.»

## Art. 9

Dans l'article 113 de la même loi organique, modifié par la loi du 9 août 1988, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

«Toutefois, l'alinéa 2, ne s'applique pour la commune de Comines-Warneton que lorsque le conseil de l'aide sociale a été élu en application de l'article 17ter.»

19 novembre 2003.

Christian BROTCORNE.

## Art. 7

Artikel 25bis van dezelfde organieke wet wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

«Art. 25bis. — Artikel 25bis wordt echter slechts toegepast voor de gemeente Komen-Waasten wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen met toepassing van artikel 17ter.»

## Art. 8

In dezelfde organieke wet wordt een nieuw artikel 27ter ingevoegd, luidende:

«Art. 27ter. — Artikel 27bis wordt echter slechts toegepast voor de gemeente Komen-Waasten wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen met toepassing van artikel 17ter.»

## Art. 9

In artikel 113 van dezelfde organieke wet, gewijzigd bij de wet van 9 augustus 1988, wordt tussen het tweede en het derde lid het volgende lid ingevoegd:

«Het tweede lid wordt echter slechts toegepast voor de gemeente Komen-Waasten wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn werd verkozen met toepassing van artikel 17ter.»

19 november 2003.